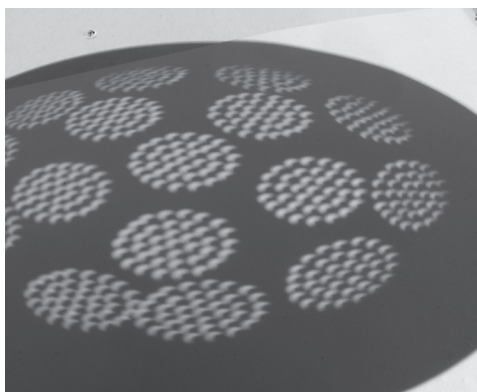

DRUHÁ ŠALDOVA VESMÍRNÁ ODYSEA

Po nezapomenutelném pozorování přechodu Venuše přes sluneční disk („první Šaldova vesmírná odysea“, viz *Ročenka 2012*, s. 60) ze střechy našeho gymnázia přišla další významná pozorovatelská příležitost: pozorování částečného zatmění Slunce 20. března 2015. Výpočty ukazovaly, že z Liberce při příznivém počasí budeme pozorovat zakryt cca 73 % slunečního disku a že příští srovnatelná příležitost bude na našem území až v roce 2026.

Program byl zahájen v 9.15 SEČ v učebně A6/7 krátkou přednáškou Jana Voženílka. Vlastní pozorování začalo v prostoru školního hřiště s počátkem úkazu (první kontakt, 9.49 SEČ). Vítězslav Pěnička a Jan Voženílek tu s vydatnou pomocí fyzikálních seminaristů postavili ně-

kolik pozorovacích stanovišť s přístroji a výkladem. Pozorovalo se pouhým okem s užitím svářečských skel (vyučující předtím vykoupili zásoby v několika obchodech se svářečskými potřebami – „Odkdy se na gymnáziu vyučuje svařování?“ podivovaly se prodavačky při vypisování účtenek), čočkovými dalekohledy upravenými pro projekci na plátno, dalekohledy s upevněným digitálním fotoaparátem či pouhým kosmetickým zrcátkem. Pozorovali jsme také užitím projekce dírkovou komorou; jako *camera obscura* posloužily rozměrné krabice s otvorem, boční deska z počítačové skříně, a dokonce i obyčejný cedník. Zároveň probíhala doplňková měření užitím čidel a počítačem podporované laboratoře Vernier: měření teploty, intenzity viditelného světla a intenzity UV záření v závislosti na čase.

V okamžiku vrcholu úkazu (10.46 SEČ) byly v prostoru hřiště téměř všechny třídy i se svými vyučujícími, akce přestala mít charakter setkání zasvěcených milovníků fyziky a stala se spíše celoškolním happeningem, jedinečným setkáním, jehož atmosféra byla ovlivněna mimořádně krásným počasím a pro mnohé i poprvé poznanou neodkladnou naléhavostí okamžiku. Ti, kdo dali na radu pořadatelů, pozorovali přitom pohodlně ležíce na karimatkách, jiní se dělili o své zásoby dobrot a kolega Konrad Petter vše glosoval slovy: „Nádherná gardenparty! Už chybí jen klobásky a pivo!“

Do konce úkazu (11.58 SEČ) ovšem vydrželi jen nadržení pozorovatelé u dalekohledů a nadšené páry na karimatkách; nikdo je pro tentokrát nevháněl do školní budovy, neboť hvězdy od nepaměti patří astronomům a milencům. A básníkům!

JAN VOŽENÍLEK

